

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 101

Sreda, 16. decembra 1936

Leto XI

Edvard VIII. — Jurij VI.

Zamenjava kraljev

Zmena kraljev v Angliji je zgodovinsko važen dogodek. Edvard VIII. je odstopil po daljših posvetovanjih z rodbino in zastopnikom vlade. Ženitev s Simpsonovo je bil navidez najjačji moment, ki je prisilil Edvarda, da je odstopil. Jako verjetno pa je, da je bil povod za njega odstop tudi politične naravi. To zadevo pojasnjuje v svojem članku »Dayl Herald«, ko pravi, da mora kralj poslušati svete svojih ministrov, dokler ima parlament vanje zaupanje. V angleški demokraciji kralj ne more imeti svoje osebne politike. Kralj mora biti po angleški ustavi nevtralen. Zakaj, če bi to ne bilo, bi si kralj ustvaril svojo kraljevsko prijateljsko stranko. Od tega koraka pa do osebne vladavine, pa je še samo majhen korak. S tega stališča je delavska stranka soglašala z rešitvijo, ki se je izvršila.

Bivši kralj Edvard je podajal razne izjave, tako valeškim rudarjem in drugod. To pa ne odgovarja angleški demokraciji, ki je okostenela forma skupine plemstva, dvora in bogatašev.

Baldwin se ni ujemal s kraljem. To mu je hotel očitati. Pa ni bilo treba. Angleška gospoda namreč le malo hoče slišati o socialnih problemih.

Te dni je nastopil novi kralj princ Yorški. Edvardov brat, pod imenom Jurij VI. Nedvomno bo respektiral angleško demokracijo, s tem pa je bila tudi politična kriza v Angliji brez neprijetnosti zaključena.

Irska republika

v angleškem imperiju

Irska se že leta in leta bori za svojo neodvisnost. Voditelj gibanja je nacionalist de Valera, ki je predložil irskemu parlamentu ustavo o Svobodni Irski. Po novi ustavi bo Irska notranje samostojna, zunanje politično pa ostane v zvezi z Anglijo.

Stavbinci za novo kolektivno pogodbo

Pogajanja za kolektivno pogodbo v gradbeni stroki

so se začela dne 13. t. m. v Ljubljani. Zastopniki delodajalcev in delavstva so se zedinili, da bo predlog nove kolektivne pogodbe predelala komisija, v kateri bo po 6 zastopnikov obeh strank. Nato se bodo pogajanja v plenumu nadaljevala.

Stavbinski delavci skrbite, da bo ste organizirani in disciplinirani do bili čim ugodnejše delovne pogoje.

Amerika proti politiki fašističnih sil

Z vseameriške konference v Buenos Airesu

Plenarna seja panamerikanske konference v Buenos Airesu je razpravljala v mednarodni politiki. Govorila sta državni tajnik U. S. A. Hull in brazilski zunanji minister. Hull je ostro napadal narode, ki so prekršili pogodbe ter pripravljajo vojno. Predlagal je program z osmimi točkami, ki naj služijo vsemu svetu za ohranitev miru. Amerika odklanja vojno kot pomoček pri reševanju mednarodnih sporov. Da se obvaruje amerikanske narode pred vojno, je zadeva vlad, ki mo-

Volite obratne zaupnike!

Svobodnih strokovnih organizacij

V mesecu januarju ima delavstvo v vseh obratih pravico izvoliti svoje po zakonu zaščitene obratne zaupnike.

Volitve se vrše s tajnim glasovanjem po kandidatnih listah in poročnem volilnem sistemu (mandati se dodelje posameznim listam sorazmerno številu za te liste oddanih glasov).

Število delavskih zaupnikov se ravna po številu delavcev, ki so zaposleni v dotičnem podjetju, in sicer tako-le:

V podjetju, v katerem je zaposlenih:

1. do 20 delavcev, volijo vsi enega zaupnika;
2. od 21 do 50 delavcev, volijo ti največ tri zaupnike;
3. od 51 do 100 delavcev, volijo ti največ štiri zaupnike;
4. od 101 do 150 delavcev, volijo ti največ pet zaupnikov;
5. od 151 do 450 delavcev, volijo ti največ šest zaupnikov;
6. če je več nego 451 delavcev, voli vsakih nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika, toda skupaj ne smejo nikoli voliti več nego 16 zaupnikov.

V podjetjih, v katerih je poleg delavcev zaposlenih več nego 10 nameščencev, smejo tako delavci, kakor tudi nameščenci voliti svoje po-

sebne zaupnike.

V podjetjih, ki volijo skupno tri ali več zaupnikov, morajo izvoliti enega zaupnika nameščenci.

Če je podjetje sestavljeno iz več samostojnih oddelkov, sme izvoliti vsak oddelek posebne zaupnike; vendar pa ne sme biti skupno število teh zaupnikov večje, nego število zaupnikov in njih namestnikov, ki je določeno za isto podjetje.

Aktivno volilno pravico imajo vsi delavci obojega spola, ki so ob času volitve zaposleni v podjetju in so dovršili 18. leto starosti.

Pasivno volilno pravico imajo ob pogoju, da uživajo državljske pravice, vsi polnoletni in pismeni volilci obojega spola, zaposleni v podjetju.

Volitve delavskih in nameščenjskih zaupnikov, kakor tudi njih namestnikov izvajajo volilni odbori.

V onih podjetjih, kjer so delavci tudi prej volili svoje zaupnike, sestavljajo ti zaupniki volilni odbor ter izvedejo nove volitve po teh navodilih.

V onih podjetjih, kjer delavci doslej niso volili svojih zaupnikov ali kjer so vsi zaupniki izgubili mandat, izvede volitev poseben volilni odbor. Ta volilni odbor sestavljajo najstarejši delavci dotičnega podjetja, ki jih mora biti toliko, kolikor je zaup-

nikov, ki se volijo v dotičnem podjetju.

Volitve se lahko izvrše po skrajšanem volilnem postopku, če se zedinijo na tak postopek zainteresirane strokovne organizacije delavstva in podjetnik in če pristanejo na ta sporazum tri petine delavcev dotičnega podjetja, ali po rednem postopku, predpisanem v »Navodilih za volitve delavskih in nameščenjskih zaupnikov«. Natančna navodila o postopku v obeh slučajih bodo dobili zainteresenti na zahtevo pri Delavski zbornici v Ljubljani.

V podjetjih z manj kakor 10 zaposlenimi delavci se določijo zaupniki brez formalnega postopka tako, da sporoče zaupnika delavci poslodavcu in Delavski zbornici.

Obratni zaupniki so zakonito priznani branilci delavskih teženj v obratu in posredujejo med delavstvom in podjetnikom.

Skrbite za to, da bodo izvoljeni zaupniki, ki so prežeti duha delavske solidarnosti in razredno zavedni. Kajti le taki bodo znali braniti delavske koristi in varovati delavstvo pred usodnimi napakami.

Zato volite samo zaupnike, ki so postavljeni kot kandidati svobodnih strokovnih organizacij in za svoje delo odgovorni organiziranemu delavskemu gibanju.

G. Maček, delavci in internacionalizem

G. Maček je 13. t. m. govoril na kongresu Hrvatskega radniškega saveza. Rekel je, da se mora delavec čutiti ne samo član saveza, ampak tudi član naroda.

Med drugim je rekel g. Maček tudi, da delavci ne smejo biti organizirani brez ozira na narod in da kdor govori o internacionalizmu, ta dela na tem, da postane hrvaški narod suženj drugega naroda.

K tem izvajanjem g. Mačka bi imeli pripomniti samo eno: Kdor tolmači pojem internacionalizma tako

kot on, ta pač ne ve, kaj je internacionalizem. Kdor pa takih osnovnih pojmov ne obvlada, z njim je vsaka polemika o delavskem vprašanju odveč.

To je najkrajše, kar moremo g. Mačku odgovoriti, ki misli, da bo s takimi deklaracijami premostil razredne razlike in zamazal razpoke, ki nastajajo v njegovem nekdanjem edinem narodnem gibanju.

Škoda g. Mačka, ako bi pri obravnavanju vprašanj, ki se tičejo delavskega gibanja, zašel na isto pot, kot so jo hodili jugofašisti in njihovi režimi.

Vojaški upor na Kitajskem

En del generalov hoče vojno z Japonsko

Kitajski generali so se uprli nankinški vladi ter ujeli predsednika Čankajška in ga obdržali za talca. Nankinška vlada je razglasila obsešno stanje, zahteva osvoboditev Čankajška, ki je po nekkih vesteh baje že pobegnil iz ujetništva, po

drugih pa umorjen. Uporniki zahtevajo vojno proti Japonski in zvezo z Rusijo. Rusija objavlja, da z uporom ni v zvezi. Verjetno pa je, da je politika generalov naperjena proti nemško-japonski pogodbi. Vladni krogi trde, da bodo kos upor.

Moralno pravo in nedotakljivost časti celih vlad se tepta z nogami. Danes je čast popolnoma izgubila vsak pomen. Zaupanje v mednarodne obveze se mora obnoviti, ker je to v interesu vsega sveta potrebno, z mednarodno politično prakso, z enostranskim kršenjem mednarodnih pogodb mora že vendar enkrat biti konec.

Parlament zaseda

Vlada je predložila proračun in konkordat. Te dni so tudi sklenili vpoklicati nove poslance namesto tistih, ki so bili obsojeni radi atentata na ministrskega predsednika.

Delavci v Avstriji pa le ne klonejo!

Predsednik delavske zbornice, g. Matt, ki ga je imenoval režim, je nedavno rekel:

»Nikar ne mislimo, da se nam je posrečilo pridobiti delavstvo. To so prazne marnje. Delavci ne marajo o nas nič slišati in so zvesti prej kakor sedaj svojim stariim voditeljem. Če grem na shod ali kdo od onih, ki so prišli k nam kot izdajalci, je vedno isto: ali delavci sploh ne pridejo na shod, ali pa, če pridejo, nas samo zasmehujejo. Če ne bi imeli nekaj podjetij, ki delavce silijo, da plačujejo prispevke, bi sploh nikogar ne imeli v svoji enotnostni strokovni organizaciji.«

Ko so pred leti strokovno organizirani delavci v podjetjih zahtevali, da med njimi ne sme biti neorganiziranih, ki samo uživajo, kar si pribori organizirano delavstvo, ne da bi doprinesli niti najmanjšo žrtev, je klerikalna reakcija vpila na vse grlo o »rdečem terorju«. Za pobijanje tega »terorja«, ki pa v resnici ni bil nič drugega kot priroden odpor zavednih delavcev proti trotom v lastnih vrstah, je avstrijska reakcija še pred l. 1934 izglasovala tkzv. »Antiterrorgesetz«.

Komaj pa je sama prišla na oblast, je delavstvu vzela pravico svobode organiziranja in stavke, obenem pa zaukazala, da morajo vsi delavci pripadati od vlade ustanovljenim strokovnim organizacijam, ki jih vodijo od nje imenovani komisariji in plačevati prispevke.

Kako se delavstvo počuti v novih razmerah, ko ni več namišljenege rdečega terorja, ampak vlada pristni stanovski črni teror, pa pove izjava predsednika delavskih zbornic Matta.

Demokratska Španija kljubuje

Društvo narodov daje zadoščenje legalni španski vladi

Svet Društva narodov, ki se je sestel v Ženevi dne 10. t. m. na zahtevo madridske vlade, je sprejel resolucijo, v kateri povdarja, da je treba spoštovati nedotakljivost ozemlja in politično nezavisnost vsake države, ne glede na režim, vsled česar so države obvezane, da se ne vmešavajo v notranje zadeve drugih držav. Odbor za nevmešavanje v Londonu mora skrbeti za to, da se bodo države tega načela tudi držale. Pozdraviti je treba akcijo Anglije in Francije za prenehanje državljanske vojne v Španiji, ki ogroža dobre odnose med narodi. Sporedno s temi prizadevanji pa pokreniti tudi humanitarno akcijo za lajšanje gorja, ki ga prenaša špansko ljudstvo, prizadeto vsled državljanske vojne.

Resolucijo je sprejel delegat madridske vlade zunanji minister del Vayo s pridržkom, da more biti govor o mednarodnem posredovanju za sklenitev miru v Španiji le tedaj, ako se bo za to izjavila legalna španska vlada. Nadalje si španska vlada pridržuje pravico, da ponovno spravi vprašanje nevarnosti, ki jih skriva v sebi državljanska vojna za svetovni mir, pred svet Društva narodov.

V Ženevi se povdarja, da je Društvo narodov dalo vladi Larga Caballera popolno zadoščenje in izrazilo svoje simpatije za zakonito borbo španskega naroda, ki brani svojo svobodo in pravico.

Dobri časi. Potrošnja konjskega mesa v Zemunu je bila letos trikrat večja od lani.

Zaman ves trud nacistov pred Madridom

Na bojišču pred Madridom vlada izredno slabo vreme, ki zlasti ovira Francove Marokance in jih onesposablja za kakršnoli akcije.

Kljub temu, da je Franco pripehljal nove čete pred Madrid in zadnje dni preteklega tedna z njimi podvzel več napadov, ni dosegel prav nobenih uspehov. Vladine čete so odbile vse napade in mnogo napadalcev uničile. Iz osvete je Franco bombardiral — pokopališče San Isidoro. Granate so eksplodirale globoko v zemlji, po zraku so pa frčali ostanki rakev in okostij.

Na aragonski fronti severno od Madrida so vladine čete zavzele trdnjavo Belchite, ki so jo poprej z dinamitom vrgle v zrak.

Na biskajskem bojišču so vladine čete še vedno v ofenzivi

Prodiranje asturskih rudarjev proti zapadu in jugu od obkoljenega Ovieda se nadaljuje.

V pokrajini Alavi, ki je precej

Rudarji v Rio Tinto so začeli s četniško vojno

Pokrajina Rio Tinto na skrajnem južnem delu špansko - portugalske meje, kjer se nahajajo bogati rudniki, se nahaja v rokah nacistov. Ko so nacisti osvojili pokrajino, so preko tisoč rudarjev pobili. Ostali pa so se umaknili v hribovje, od koder sedaj vodijo četniško vojno proti nacistom.

Z bombami ni šlo, zato poizkuša s proklamacijo

General Franco, ki je napovedal zavzetje Madrida 12. oktobra in potem zopet parkrat v novembru, zadnjič pa 6. decembra, tolaži svoje čete, da bodo za Božič osvojili Madrid. Kako se naj to zgodi, Franco še ne ve. Izgleda pa, da je res izpremenil taktiko; dočim je prej poskušal osvojiti glavno mesto z bombami, pusti sedaj metati na mesto papirnate oklice, najbrže v upanju, da bo s tem omehčal prebivalstvo. Kakor poročajo vojni poročevalci, so v Madridu zopet odprte trgovine in drugi javni lokali. Življenje izgleda precej normalno, le ruševine spominjajo na nacistično divjanje. Veliko dece pa je bilo poslano iz Madrida na morje.

gorata, pa ovirajo prodiranje precejšnji snežni zemeti. Kljub temu so vladine čete napredovale proti mestu Villa real.

Zopet tuje podmornice na delu

Uradno javljajo iz Valencije, da je neka tuja podmornica torpedirala neko vladino podmornico pri Malagi.

Kljub Francovi blokadi...

Kako smešna je bila pretnja o blokadi španskih pristanišč, ki jo je napovedal general Franco, se vidi iz tega, da je koncem preteklega tedna prispel v Malago po morju velik transport orožja, zlasti tankov.

Glede Španije je rekel minister, da je večina francoskega naroda proti intervencijski politiki. Vlada ni zanemarjala simpatij za Španijo in prezrla legalnosti boja, ki ga vojuje španska vlada, vendar ni smela prezreti nevarnosti, da bi intervencija utegnila povzročiti mednarodno krizo.

Odločitev za vmeševalno politiko v španskem sporu bi utegnila imeti strašne posledice. Če bi oni, ki so drugačnega mnenja, bili v vladi ter imeli informacije, ki jih ima vlada, bi najbrže takoj opustili svoje mnenje. Z obžalovanjem je treba priznati, da se krši politika nevmešavanja. Zato skuša francoska vlada z angleško v okviru londonskega odbora uvesti strožjo kontrolo. Kot legitimno pa priznava Francija edino le madridsko vlado.

Za 400 milijonov dinarjev bomo lahko izvozili poljskih pridelkov v Francijo.

Doma in po svetu

Carina se poviša za 10.9 odstotkov, torej za Din 10.90 za vsakih Din 100. Carino plačuje konzument. »Slovenec« pravi, da to povišanje ni znatno.

Ljubljanski delavski bataljoni delajo »Slovencu« preglavico. V nedeljo zopet zagovarja ta nestvor ter pozablja pri tem popolnoma, da je gospodarski red kriv, če so nezaposleni, gospodarski red, če mnogo ljudi propade, gospodarski red, če ni dela. Psovka »delomrzneži« je naperjena torej na žrtve razmer, žrtve, ki jih tudi bataljoni ne morejo rešiti. Zdraviti se mora tam, kjer je bolezen. Tega gospodje nočejo vedeti, marveč samo študirajo, kako bi te uboge pare do skrajnosti izkoristili. Vzroki se s tem ne odpravijo, zato je pisava podobna demagogiji.

Zareklo se mu je. Ko je 7. decembra »Slovenec« poročal o zmagovitem zaključku volilnega boja, je bil radi nekih neuspehov tako zelo razjarjen, da je zapisal, da so v dotičnih občinah izdajniki preglašovali slovenski in jugoslovanski glas. Včasih je »Slovenec« govoril samo slovensko, sedaj pa, kakor vidimo, spušča že tudi jugoslovanske glasove. Ako človek živi dlje časa v Beogradu, se tudi kaj takega navadi.

Dražji telegrami. S 1. januarjem bodo golice za pisanje brzojav, ki se oddajo na pošti, brezplačno na razpolago. Zato pa bo treba plačati za potrdilo o prejetem brzojavu s strani pošte — Din 1. Torej bo brzojav za 50 para dražji.

450 vagonov tobaka bo odkupila monopolska uprava od pridelovalcev v Hercegovini. Za tobak bodo dobili pridelovalci okroglo 70 milijonov dinarjev ali nekaj nad 15 dinarjev za kilogram. Monopolska uprava pa bo prodala tobak vsaj desetkrat dražje, t. j. za Din 150 kilogram.

Kajenje eksportnih cigaret — je tihotapstvo, razglasa uprava državnih monopolov. Kogar bodo finančni organi zalotili, da kadi te cigarete tostran meje, bo kaznovan kot tiho-tapec.

Ker so obrodile slive — so se podražila drva v Bosni. Dočim so prejšnja leta, ko ni bilo sadja, bila drva po Din 180, so letos poskočila na Din 400 za seženj. Kmetje so dobro prodali slive, pa se jim s prodajo drv ne mudi.

Nafta. Pri Tuzli so pri vrtanju nalezeli na nafto. Upajo, da bodo z nadaljnjim vrtanjem zajeli glavni izvir.

Lovci bodo bolj brez skrbi hodili na lov od 1. januarja dalje, ker je osrednja lovska zveza sklenila, da morajo biti od tega dne dalje vsi člani lovskega združenja zavarovani za slučaj nezgode in proti škodi, ki jo lahko z lovom povzročijo.

Demokracija vladarica sveta

Legalna je edino madridska vlada

V francoski zbornici se je vršila zunanje-politična razprava. Stališče glede španskega vprašanja in zunanje politike je pojasnil zunanji minister s. Delbos zlasti z ozirom na zahtevo komunistične stranke, ki zahteva intervencijo v Španiji.

Delbos je rekel med drugim:

Glavni krivec današnjega mednarodnega položaja je številna kršitev pogodb v zadnjem času, kakor tudi napadi na Društvo narodov in pa vedno hujše oboroževanje nekaterih sil, ki obenem širijo vznemirljivo propagando nekakšne križarske vojne. Francija se skuša s svojo zunanjo politiko bolj in bolj približati narodom, ki se zavzemajo za svobodo in mir, med njimi z Angleži na čelu. Francosko-angleška zveza ostane podlaga evropskega miru, kar znači zlasti Edenova izjava, da

Anglija hoče braniti Francijo in Belgijo, če bi bili napadeni.

V imenu Francije izjavlja zunanji minister, da hoče tudi ta vse sile posvetiti Angliji, če bi bila napadena. Posebno razveseljen je tudi govor Roosevelta na kongresu v Buenos Airesu, iz katerega sledi, da Amerika zahteva, da ostane demokracija vladarica sveta.

Z malo antanto je Francija politično v najboljših odnošajih. Trudi se pa, da izboljša po možnosti tudi gospodarske odnose z njo.

Francoska politika želi dalje, da ohrani dobre odnose z Rusijo ter je od tega ne bo odvrnila nobena kritika glede francosko-ruske pogodbe. V prijateljstvu je Francija tudi s Poljsko. Francija je lahko ponosna na svoje prijateljske zveze v svetu.

Marta Tausk:

Zofka Kveder

(Spomini na najino prijateljstvo.)

Na svoje stare dni je postal jetičen. Mati ga muči tako, da ti ne morem dopovedati. Izgleda, da je že čisto zblaznela od fanatične pobožnosti. Tudi jaz sem spet dva dni morala okušati pekel, ki je v njega spremenila naš dom. Neprehoma dopoveduje očetu, da bo umrl in da se naj pripravi na smrt. Te surovosti, ta — rekla bi: zločinstva, ki jih vrši v Kristusovem imenu — ne, ti si tega niti predstavljati ne moreš. In ta zavest, da ji je oče brezupno izročen na milost in nemilost, še v svojih zadnjih dneh. Ni sposoben za prevoz in tudi drugače se mu ne more pomagati. Sem popolnoma brez moči. On je alkoholik in zdaj ni več sposoben niti za sprejem v kak zavod. Pri tem pa ima še toliko humorja in duhovitosti, da se kar čudim. Bila bi rada dalj časa pri njem ostala, pa sem spredvidela, da moja prisotnost položaj še poslabša. Draga moja, jaz sem molila, molčala in vse storila, kar je mati zahtevala, ker nisem hotela povzročiti prepira ob smrtni postelji svojega očeta. — a bilo je vse, vse zaman! Ti nasto-

pi, ki sem jih morala doma prenašati! Ni psovke, ki bi mi je ne bila zalučala v obraz. Oče je vstal iz postelje in jo je hotel nabiti; sem že mislila, da mi bo v rokah umrl. In tako sem morala ven, ker sem se bala, da se položaj zaostri do skrajnosti, če ostanem pri njem. Vso noč sem prisluškovala ob dverih. Z očetom sem se mogla porazgovoriti samo, kadar je ona odšla k maši — In rekla je, da me ima rada, samo rešiti me mora večnega pogubljenja, ker je to njena dolžnost kot kristjanke.

To je bilo menda leta 1907. Iste-ga leta se je v nekem pismu norčevala iz svojega ljubčka, ker je presedlal k nekemu klerikalnemu listu: »Prodal se je Stadlerju!« (Sarajevskemu nadškofu.)

In vendar je Zofka pozneje svoje lastne otroke dala vzgojiti v samostanu.

Leta 1925. sem jo obiskala v Zagrebu, — bila je že težko bolna na srcu. Opravičevala je samostansko vzgojo svojih otrok: dobro nadzorstvo, dober pouk v gospodinjstvu. Bila je čisto obupana in ni več dosti verovala v svoje ozdravljenje, na tihem pa je še vendar upala. Med drugimi mi je pripovedovala, da se je ne-

ki Srbkinji priporočila naj tudi za njo moli. Navidezno se je s tem hotela pošaliti, vendar se je čutila v tem neka resnična negotovost in nedoločna bojazen, ko je resno bolna smehljaje rekla: »Nič ne de, če se tudi po drugi veri zame moli.«

Kaj vse lahko bolezen v človeku uniči in izpremeni! Zofka, ta svobodoljubna, pogumna Zofka, ki je pretrgala vezi s svojim domom in starši, ki se ni zmenila za veljavnost svojega zakona — je umrla z rožnim vencem v rokah.

Mogoče bi se dalo to raztolmačiti z izredno živahno, smelo, ustvarjajočo fantazijo, ki je sestavljala tako velik del njene osebnosti, ki je bila vir njenega ustvarjanja in ki je tolikokrat določevala njeno razmerje do soljudi? Mogoče tudi po veliki želji za nečim lepim, ki ji kakršnoli krščanska religioznost bolje ustreza, kakor hladna, nikdar zadovoljena kritika spoznanja: »Ignorabimus«. (Tega ne bomo nikdar do-gnali!) Naj li bo ta sprememba bolj nerazumljiva, kakor ona druga, od zdrave do bolne Zofke?

Od prekipenjačje volje do življenja, od skoraj neukrotne življenjske sile do melanholije, ki si je v nji večkrat skušala vzeti življenje?

A vedno bolj postaja očito: po samomoru — ali samomirilmu poskusu — ne posegajo ljudje, ki življenja ne ljubijo, ki imajo malo volje živeti, ampak ti, ki od življenja največ zahtevajo, ki mnogo hočejo, mnogo pričakujejo in se ne morejo sprijazniti z mislijo, da bi manj veljali ko drugi. In tako je zunanji tok Zofkinega življenja poln romantičnih kontrastov, notranji pa poln nesoglasnosti, ki pa so vendar naravna, skoraj harmonična in zakonita sprememba njene zunanje, pester usode.

Ubogo, nadarjeno, slovensko kmečko dekle, ki se je z lastno močjo povzpelo do priznane, mnogo čitanje pisateljice; siromašna bohemka, ki je dosegla meščanski in socialni položaj zdravnikove soproge, pozneje kot žena uglednega lastnika vile, čeprav je še vedno delovala kot s fantazijo bogato obdarjena književnica, ki zavzame končno poleg svojega moža ugledno mesto v meščanski družbi in se kot žena kraljevega namestnika udeležila kraljevih ženitovanjskih svečanosti, — ali ne gre vse to, poleg vseh nesoglasij, čisto paralelno z razvojem potjo od puntarskega svobodoljublja, do običajne konvencionalne cerkvene religioznosti?

Plačati so morali. Kakor smo že svoj čas poročali, je dne 8. oktobra t. l. potovala skupina finančnih stražnikov iz Slovenije v Podgorico v Črni gori, da pomagajo monopol-ski upravi pri prevzemu tobaka. V poročilu smo tedaj navedli, kakšne sitnosti so imeli stražniki, ki so se pripeljali iz Slovenije na Hrvaško, kjer so jim železniški organi povedali, da službena objava za potovanje ne velja, ampak da morajo vožnjo plačati. S težavo so prišli finančni stražniki v Hercegovino in še z večjo težavo nazaj, ko so se 15. oktobra vračali. Osmorici, ki je potovala par dni pozneje se je zgodilo, da so jih kljub službeni objavi za potovanje v Zenici vrgli iz vlaka in so smeli nadaljevati vožnjo šele po pristanku sarajevske železniške dirke. Že takrat smo rekli, da bo stvar postala zelo zanimiva tedaj, ko bo akt o teh vožnjah pričel rotati sem ter tja in se bo razvila diskusija o tem, kdo naj vožnjo plača. Železniška uprava ima menda izkušnje, kako se taka stvar rešuje med uradi, zato si je izbrala lažjo pot. Prijela je enostavno prizadete finančne stražnike. Pred nekaj dnevi so imeli zaslišanje na kolodvoru, sedaj pa so že dobili nalog, da plačajo vsak po Din 366 za železniško karto. Vsi izgovori, da so potovali službeno, niso zalegli nič. Pri finančni upravi, kjer so poizkušali doseči plačilo železniških potnih, pa se jim je reklo, da bi bili morali s pred-ujmom po Din 500, ki ga je dobil vsak izmed njih, pred nastopom potovanja, plačati vožnjo, do-čim so finančni stražniki smatrali, da je ta denar za dnevnice, to tem-bolj, ker so od teh Din 500 morali izdati vsak po Din 150 samo za av-
tobus od poslednje železniške po-
staje v Hercegovini do Podgorice. Kako so živeli sedem dni z Din 350, kolikor jim je še ostalo, si lahko mi-
slimo. Tudi železniška uprava se na te prigovore ni hotela ozirati. Fi-
nančni stražniki so bili sedaj primo-
rani, da so si denar izposodili pri
privatnikih, da so mogli plačati že-
lezniški upravi in izbežiti rubežu. Ta slučaj je gotovo več kot zanimiv.

Ker je odpravljaj telesni plod. Pred zagrebškim okrožnim sodiščem je bil obsojen ženski zdravnik dr. Karpati na osem mesecev zapora, ker je odpravljaj ženam plod in sta vsled tega baje dve umrli na zastrupljenju oz. pretrganju mater-
nice. Kasacija je sedaj obsodila dr. Karpatija na eno leto zapora, toda pogojno in ga obenem v več točkah oprostila od obtožbe.

Zakon proti zlonamernemu izrabljanju tiskovne svobode je izglasoval francoski parlament. Zakon je noveliran tako, da bo preprečil go-
no, kakor jo je n. pr. organiziral francoski fašistični tisk proti pokoj-
nemu ministru Salengru, dolžeč ga velezdaje, dezertstva itd., čeprav je bilo dokazano, da je bil Salengro pravi junak in se je zlasti tudi v ujetništvu obnašal tako, da o njem-
vem juhaškem zadržanju piše celo nek duhovnik, ki je bil s Salengrom skupaj. Vendar pa novi tiskov-
ni zakon predpostavlja, da je za za-
sledovanje in obsodbo potrebno pis-
cu dokazati zlonamernost njego-
vega dejanja. Ako bi tak zakon imeli v Nemčiji, Avstriji ali v Italiji, bi svoboden tisk kmalu izpodrinil fašističnega.

**Proces proti medicincu Frankfur-
terju, ki je ubil nemškega fašističnega
vodjo Guttslofa,** je bil te dni za-
ključen pred sodiščem v Churu. Branilec dr. Curti je povdarjal, da je razburjenje Frankfurterja radi
preganjanja Židov v Nemčiji bilo upravičeno, četudi dejanja ni mogo-
če zagovarjati. Guttslofova vdova je
zahtevala 50.000 frankov odškodni-
ne. Curti jo je vprašal, ali se ne bi
kot pristašinja rasne teorije sramo-
vala vzeti 50.000 frankov odškodni-
ne iz rok Juda. (Geld stinkt nicht, pravijo Nemci.) Sodišče bo izdalo
pismeno sodbo. Nacistična Nemčija
je radi tega procesa strašno razbur-
jena, zlasti še, ker je državni
pravdnik zahteval samo 18 let ječe
za Frankfurterja, sodišče pa mu je
prisodilo 17 let.

Iz naših krajev

Ljubljana

Ne pozabite na tretje predavanje,

ki bo v nedeljo dne 20. t. m. ob 9. uri do-
poldne v veliki dvorani Delavske zbornice.
Predavala bosta ss.: dr. A. Reisman o de-

lavski zakonodaji in V. Eržen o delavskem
tisku, oba iz Maribora.

Mladost ima prednost pri g. šefu!

Cenj. urednik!

Kot redna čitateljica »Delavske Politi-
ke« bi Vam, oziroma vsem čitateljem prav
rada stavila neko vprašanje. Nerešenih pro-
blemov je dandanes posebno še v zvezi s
krizo že več kot preveč in ljudje, ki so po-
stavljeni, da bi jih reševali, ne pridejo ni-
kamor naprej. Nastajajo pa še vedno novi,
ki dajo marsikaj misliti. Naj navedem kon-
kreten slučaj: V bližini Ljubljane obratuje
neka nova tovarna. Lastnik te tovarne, ka-
kor tudi njegova soproga, se prištevata k
socialno čutečim ljudem, kar jima v goto-
vih ozirih ni mogoče odrekati. Toda odgo-
vori, katerih se ta tvrdka poslužuje pri od-
slavljanju ljudi, ki prosijo za službo, pa ni-
majo s socialnim čutom nič skupnega. Ko
je na primer neko 30letno dekle prosilo za
mesto v pisarni, ji je bilo kratkomalo re-
čeno, da je prestara. Ni se je vprašalo po
njenih zmožnostih, niti ne po njeni zahtevi
plače (morda bi bila z ozirom na njeno sta-
rost in na njeno potrebo po zaslužku in še
drugih okoliščinah lahko bolj skromna v za-
htevi plače kot kaka mlada). Mislim, da bi
bil od strani te tovarne mnogo bolj socia-
len odgovor, ako bi ji enostavno odgovori-

la, da jo ne rabi. Pripomnim še, da je gospa
šejinja za kakih 10 let starejša od omenje-
ne prosilke in se najbrže kljub njeni staro-
sti še ni odrekla življenjskim potrebam, da
ne govorim o luksuzu.

Morda mi uredništvo ali kdo drugi od
čitateljev ve dati pameten nasvet, kam s
30letnimi dekleti iz revnejših slojev, ki jim
poleg nezadostnih službenih mest ovirajo
pot do kruha še njihova leta? Morda bi se
reflektirala nanje kaka tovarna za milo...
ali pa naj bi se uredil izvoz k ljudožrcem?
Delavke in intelektualke, ki ste primorane
boriti se za vsakdanji kruh in svoj obstoj,
kaj pravite k temu? Živimo res v čudnih
časih, ko je na račun ljudske bede dovo-
ljen brezobziren »hec«. (Vsekakor zelo zna-
čilno to izbiranje moči po letih. Koliko let
mlajša od šefinje mora biti nameščenska, da
bi jo šef prejel omenjene tovarne sprejel v
službo? Prednost imajo mogoče punčke pod
dvajset? Op. ur.)

A. u.
Ljubljanskim delavskim šahistom. Z
ozirom, da se je redni šahovski turnir že
pričel, naprošamo vse sodruge, ki so se
prijavili in se še nameravajo prijaviti, da
ga redno posečajo in ne zavlačujejo ter se
eventualno nemudoma še prijavijo.

Maribor

**Kako se širijo nalezljive bolezni v bol-
nici?** Citateli našega lista nam piše: O raz-
merah v tukašnji bolnici, ki je mnogo pre-
majhna za tako rekordno število bolnikov,
kakor jih sprejema zadnja leta pod svojo
streho, se je v listih že mnogo pisalo. Da-
nes pa sem v stanju, da tudi sam nekaj na-
pišem iz lastnega opazovanja in izkušnje.
Dne 26. oktobra t. l. sem moral v splošno
bolnico radi operacije v nosu. Dne 28. okto-
bra sem bil operiran. Dva dni potem pa
sem dobil — škrlatinko! Takoj so me od-
premili v izolirnico. Tu sem imel potem do-
volj časa, da sem se seznanil z razmerami
in menda tudi odkril vzrok širjenja nalez-
ljivih bolezni v bolnici sami. Domnevam, da
prenašajo nalezljive bolezni — sestre-
strelčnice. Zakaj? Opazoval sem, da sestre
iz izolirnice hodijo prosto okrog in obisku-
jejo tudi druge oddelke. Zlasti pa je mož-
nost prenosa nalezljivih bolezni podana s
tem, da sestre-strelčnice iz izolirnice hodi-
jo dvakrat dnevno s sestrami vseh drugih
oddelkov k pobožnostim v kapelo. Tja na-
ganjajo sestre tudi bolnike, ki niso kontu-
macirani. Najbrž so bolniki, ki jih operirajo
v vratu ali glavi še bolj dovzetni za na-
lezljive bolezni kot ostali, kajti v oktobru
so na tkzv. 6. oddelku v času 3 do 5 dni
po operaciji oboleli kar trije na škrlatinko.
Kakšno nevarnost predstavlja okuženje s
škrlatinko za takega človeka po večkrat
življensko nevarni operaciji, si lahko mi-
slimo. Na te nedostatke opozarjam danes
upravo bolnice, da ukrene potrebno. Dodal
bi samo še, da naj bi uprava bolnice insta-
lirala v poslopju izolirnice telefon, da bi se
človek, ki je šest tednov kontumaciran, mo-
gel sporazumeti s svojci. Odrasli ljudje ima-
jo marsikaj, kar je treba sporočiti in ure-
diti, dokler so kontumacirani in takorekoč
odrezani od sveta.

Pacijent.

Umrli je dne 12. t. m. v starosti 74 let
bivši usnjarski delavec s. Kristijan Greile.
Pokojnik je bil zavezen delavec in do svo-
jega izstopa iz dela pri Bergu, kjer je delal
40 let, organiziran. S svojim zgledom je
vplival na svojo okolico in pridobil vedno
novih bojevnikov za socializem. Eden med
njimi je bil tudi njegov sin Joško, ki ga žal
že tudi krije hladna zemlja. Zadnjih šest let
je pokojnik težko bolehal in mnogo trpel.
Nadaljnjih muk ga je rešila smrt. V pon-

**Tvrdka Westen se pravda naprej z de-
lavci.** Zadnjič smo poročali, da imajo pri
sreskem sodišču trenutno neprestano oprav-
ka z Westnovimi tožbami, katere ima s
svojimi odpuščenimi delavci. V sredo je
bila taka razprava pred kazenskim sodi-
ščem, v četrtki pri civilnem. Medtem pa so
razpisane zopet nadaljnje razprave proti
Westnovim delavcem pri okrožnem priziv-
nem sodišču radi izpraznitve stanovanj za
dan 17. decembra ob 8. uri jutraj na štev.
2. To pot se vršijo razprave v tožbah West-
na proti delavcem in zaupnikom Kaču, Ke-
bru, Hriberšku, Flajsu, Grumu in Fijavžu.
Te je sresko sodišče obsodilo, da morajo
stanovanja izprazniti, pa so se pritožili,
ker sodišče ni upoštevalo, da so kot delav-
ski zaupniki zaščiteni do konca funkcijske
dobe po zakonu o zaščiti delavcev in po-
vrh tega še po Ministrski naredbi poslov-
nega reda, ker še delavci niso dobili iz-
plačane mezde, katero jim tvrdka dolguje
radi nezakonitega odpusta. Ali ni to žalost-
no, da se taka milijonska industrija kar v
masah pravda s svojimi na cesto vrženimi
delavci, zato da bi še šli v tej zimi, v sne-
gu in dežju za deco in ženami brez kruha
na cesto? In kaj pravi k temu sicer tako
bojevita nacionalna javnost, da nemški na-
cionalisti, ki so edina opora nemškega na-
cionalizma in nemških Kulturbundov v Ce-
lju, tako preganjajo slovensko revščino, ki
je — — — tudi jugoslovanska?

Upepeljevanje mrličev. O tem zani-
mivem predmetu bo danes, v sredo, dne 16.
decembra t. l. predaval ob 20. uri zvečer v

deljeh so ga njegovi znanci in prijatelji v
lepem številu spremili na njegovi zadnji
poti. Težko prizadeti rodbini naše sožalje.
Pokojniku pa ohranimo trajen spomin.

Pod Blumom. »Slovenec« poroča iz Ma-
ribora, da se je vrnil transport 150 sezon-
skih delavcev iz Francije: »Vračajoči de-
lavci so sami mladi ljudje obojega spola,
pripovedujejo, da so na Francoskem čisto
lepo zaslužili in vsak prinaša domov nekaj
tisoč dinarjev prihrankov, večinoma so se
pa v tujini tudi opremili z novo obleko in
obutvijo. — Tako je »Slovenec« zopet en-
krat demantiral samega sebe.

Tako je dandanes! Pod nekim kozolcem
v Betnavi so našli otroci 46 letno brezposel-
no služkinjo Kato Prelčec iz Krajine. Reva
je omagala v burji in mrazu. Ležala je osem
dni brez hrane pod kozolcem. Vsled mraza
so ji zmrzle noge in jih bodo morali naj-
brž vsaj deloma odrezati. — Tu ne pomaga
pomilovanje, na mestu je samo boj proti
krivici, ukorenjenjeni v današnjem gospo-
darskem redu, da delavoljen človek lahko
pogine, ker ne dobi ne dela, ne jela.

Opozorilo za pešce. Ker se je v zad-
njem času pripetilo več prometnih nesreč,
ki so jih zakrivila pešci, ki ne upoštevajo
določil cestno policijskega reda, predstoj-
ništvo mestne policije ponovno opozarja, da
so za pešce hodniki in pešpoti. Pešci naj
hodijo vedno po strani hodnika v smeri ho-
je in prehitujejo na levo, izogibajo se pa
na desno. Na vozišče sme stopiti pešec le,
kadar hoče čisto prekoračiti. Na cestnem
križišču pešec ne sme nikdar prekoračiti
ceste v smeri čez središče križišča, ampak
pravokotno na smer ceste.

Silvestrov večer bomo letos preživeli
v dvoranah Uniona na Aleksandrovi cesti.
Ples, zabava, smeh!

Mariborsko gledališče

Poslovilni večer Pavle Udovičeve je po-
kazal, kako priljubljena je bila naša dolgo-
letna operetna primadona. Gledališče je
bilo polno, občinstvo navdušeno, priznanja
in šopkov obilo. Udovičeva je nastopila kot
Madelaine v Abrahamovi opereti »Ples v
Savoyu« in je s svojo vedrostjo in sve-
žostjo prepočila vso predstavo. —

Celje

dvorani Delavske zbornice predsednik ma-
riborskega »Ognja«, s. dr. Reisman. Preda-
vanje bodo spremljale tudi številne sklop-
ne slike, na katerih bo videti krasna po-
slopja, ki so jih zgradili po modernih drža-
vah, zlasti pa v naši bratski Čehoslovaški
republik, takozvane krematorije za upepe-
ljevanje mrličev. To moderno vprašanje
zdravstva in narodnega gospodarstva mora
poznati tudi delavec in zato celjskemu de-
lavstvu prav toplo priporočamo obisk pre-
davanja. Vstopnine ni. Agitirajte za števil-
no udeležbo in pridite pravočasno, če ho-
čete dobiti prostor.

KINO »METROPOL«, CELJE

16. in 17. decembra INKOGNITO. Veseli film
naših dni! V glavni vlogi Gustav Fröhlich
Hansi Knoteck.

18. decembra IZDAJALEC. Resnični dogodek
predvojne špijonaže!! Kaj vse store spijoni? V
glavni vlogi: Willy Birgel.

V petek 18. in soboto 19. ob 16. uri pop. matinee.
TARAS BULJBA. Vsi prostori 3:50 in 4:40 Din

5. predavanje v Ljudski univerzi o
vzgoji otroka. Tema: bo vršilo v četrtki, dne
17. t. m. Tema: »Nervozen otrok (nadalje-
vanje) in otroška groza«. Predavatelj prof.
dr. Zgeč.

Rajhenburg

Naš prijatelj. Dandanes bi bil vsak rad
naš prijatelj. Mi pa se prijateljstva brani-
mo, ker po tovarišiji, kjer je poleg tudi
»Slovenec«, človeka rada glava boli.

**Zobni kamen —
velika nevarnost!**

**Zoper to
pomaga**

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI IZDELEK

Trbovlje

Sestanek članov II. skupine rudarske zadruge

Za dne 20. decembra je sklican sesta-
nek članov II. skupine v dvorani Delavske-
ga doma. Na sestanku se bo razmotrivalo o
kolektivnih pogodbah pri TPD in podjetju
Dukič, kakor tudi o novovveljavljenih akordnih
postavkah. Vodstvo II. skupine bo podalo
tudi še druga važna poročila. Ker je to ru-
darsko zborovanje velike važnosti, je dolž-
nost vseh delavcev, da se ga udeležijo.

Veliki maček po volitvah. V taboru kr-
ščanskih socialistov so začeli veliki prepri
zaradi njihovega dosedanjega predsednika.
ker se je proti njihovi volji udinjal politič-
ni stranki, ki je vodila ne posebno prijazno
politiko napram krščanskim socialcem, njei
na čelu ljubljanski »Slovenec«. Pravijo, da
bodo poslali g. Križnika tja, kamor spada.

Cene mesa. Vsled pretirano visokih
cen mesu navadne kakovosti je načelstvo
II. skupine zaprosilo občino, da skliče ta-
koj konferenco mesarjev in konzumentov
na posvetovanje, da se cene mesa reguli-
rajo. Ako bo potrebno, bomo o tem vpra-
šanju še podrobneje izpregovorili.

Hrastnik

Zadnje čase so rudarji še dokaj dobro
zaposleni. Celo ob nedeljah pridejo neka-
teri srečnejši med njimi v poštev. Razdeli-
tev nedeljskih šihov, moramo reči, je skraj-
no krivična, ker vidimo vedno ene in iste
obrazе hoditi na nedeljski ših. Kdo določa
ljudi za nedeljski ših, se vidi po obrazu.
Vsak človek ima svoje prijatelje, tako ima-
jo tudi gg. pazniki svoje ljudi, bilo da so
ti sorodniki ali pa taki, ki so komu simpa-
tični. In te obrazе vidiš vsako nedeljo iti
na delo, medtem ko družinski očetje in
ostali ne napravijo niti enega šihla! Zato
apeliramo na obr. vodstvo in na ravnatelji-
stvo, da se tu ukrene tako, kakor je to bilo
že pred leti. Nedeljski šihli naj se delijo po
številkah, kar se nam zdi najbolj pravično.

Velenje

**Volilni odbor liste Združenih delavcev
in kmetov** z nosilcem Martinškom Andre-
jem se tem potom zahvaljuje vsem svojim
113tim volilcem, kateri so se kljub vsem za-
prekam upali javno glasovati za našo listo.
Bojazen pred posledicami javnega glasova-
nja je odsevala volilcem z obraza na
volišču in pred voliščem. Po izjavi pre-
stavnika naše liste, kateri je bil ves čas
glasovanja navzoč v volilnem lokalu, je si-
stem javnega glasovanja res najboljši pri-
pomoček za onega, kateri ga rabi. Zanimivo
je bilo opazovati, kako so gospodarji in
njihovi hlapci složno in enako glasovali...
Za listo JRZ je glasovalo tudi 10 pooblaš-
čencev z listki; to baje zakon dovoljuje za
tiste, ki imajo kakšno težko telesno ligo
ali pa so stari preko osemdeset let. (Gla-
sovanje s pooblastili je protizakonito. Kdor
se sklicuje na zakon, ki da to dovoljuje, ta
zakona ali ne pozna ali pa laže. Sicer pa je
»Slovenec« o tem že toliko pisal in opona-
šal JNS-režimu, ki je takisto praktičiral pri
volitvah 1. 1933, da je res čudno, ako se še
kaj takega primeri. Op. ur.). Od 821 volil-
nih upravičencev jih je glasovalo 490; ne-
glasovalo 331. Mislimo, da ni treba nobe-
nega komentarja k temu rezultatu, sodbo si
ustvari lahko vsak sam!

Ptuj

Akcija za pomoč bednim

Na anketi, ki jo je sklicalo mestno po-
glavarstvo dne 30. novembra t. l. in na se-
stanku 3. decembra t. l. se je sklenilo usta-
noviti »Akcijo za pomoč bednim v mestu in
bližnji okolici«, katere naloga, namen in
smoter je: nabirati v mestu in njegovi oko-
lici sredstva iz katerih se bodo dajale po-
pore bednim za Božič in živila najrevnejši
šolski deci ter krili izdatki za ogrevalnico
in za vzdrževanje javne kuhinje.

Predvsem se bo skušalo izvesti »mleč-
no akcijo«, ki naj bi zagotovila šolski in
predšolski deci tople zajtrke. Saj število
otrok, ki prihaja brez zajtrka v šolo od leta
do leta narašča. Akcija se ne ustanavlja za-
mo za letošnji Božič in zimo, ampak je za-
mišljena kot trajna, dokler se razmere ne
bodo znatno izboljšale.

Predsednik akcije je g. Ivan Cvikel, tr-
govec in podpredsednik mestne občine
ptujske. Javnost prosimo, da ne odreče
svoje pomoči v prid najbednejšim.

Odbor »Akcije«.

Kranj

Nesreče pri delu na Gašteljskem klancu. Delavca S. P. je 4. t. m. pritisnila skala in so ga morali prepeljati v bolnico. Drugi delavec je moral vsled udarca na nogi (zadel ga je sprožen kamen) iskati zdravniško pomoč. Pred kratkim pa je le srečno naključje preprečilo nesrečo, ki bi bila lahko zahtevala človeške žrtve. Veleča se skala je skoraj pokopala pod seboj dva delavca; v zadnjem hipu sta se sklonila v zavetje pod večjo skalo. Opozarjamo na te nesreče in nevarnosti merodajne faktorje in podjetje, da preskrbe za varnost zaposlenega delavstva. Delo se vrši v dveh partijah, ki delata v bregu ena pod drugo. Vsled tega ni mogoče preprečiti, da ne bi vrhinja partija tu in tam sprožila kamenja, ki se potem kotali po bregu navzdol na delavce, ki so zaposleni pri spodnji skupini. Tudi če delavec vidi, da se je z vrha sprožilo kamenje, vsled strmine in mokrih ilovnatih tal ne more odskočiti. Kamenje tudi neprestano frči na cesto in ogroža promet ter pasante. Podjetje mora gradnjo pravilno zavarovati. Gradbeni inspekcija pa naj skrbí za nadzorstvo. To navajamo radi tega, da se podjetje »Slavec« v slučaju nesreče ne bo moglo izgovarjati, češ, da je krivo delavstvo. Žalosten je položaj teh delavcev. Najprvo so morali moledovati okrog gotovih političnih veljakov, da so lahko prišli za kramp in lopato, sedaj pa se morajo za takozvani »cvibak« izpostavljati po nepotrebnem nevarnosti. Pripominjamo, da se je pri podjetju »Slavec« že veliko delavcev ponesrečilo. Prav bi bilo, ako bi podjetje uveljavilo načelo: zaščiti svojega bližnjega, kakor samega sebe!

V proslavo 60 letnice rojstva Ivana Cankarja bo vprizorila »Narodna čitalnica« v četrtek, dne 17. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu Cankarjeve »Hlape«, dramo v 5. dejanjih. Sodeluje tudi delavsko kulturno društvo »Vzajemnost«. Ker je drama zajeta iz današnjega življenja, delavstvu še posebno priporočamo, da jo poseti.

Kdor ni naročnik »Delavske Politike«, naj jo kupi v trafiki pri Savskem mostu. Sodrugi in sodružice, širite svoj časopis med delavstvo!

Redni občni zbor Krajevne protituberkulozne lige se je vršil v četrtek 3. decembra ob 18. uri v državni gimnaziji.

Kamnik

France Vidmar, petdesetletnik. Pred kratkim je obhajal petdesetletnico svojega rojstva pevovodja delavskega pevskega društva »Solidarnost« v Kamniku in »Platinika« na Duplici. Upamo, da nam ne bo zameril, če posvetimo temu njegovemu jubileju par vrstic kot izraz naše ljubezni in hvaležnosti do njega. Ni ga v mestu in okolici, ki bi ne poznal našega skromnega Franceta. Vse svoje sile in nadarjenost je posvetil pevski izobrazbi nas delavcev. Že dolgih 17 let vodi »Solidarnost«, ki je pod njegovim vodstvom postalo eno najboljših pevskih društev. France samo daje, a zase ne zahteva ničesar in se ne straši nobenih žrtv. Tudi njega ni življenje božalo z mehko roko. Bil je preganjan, ponižan in zapostavljen, a vse to ga ni strlo. Kljub vsem križem in težavam je ohranil vedno veselo srce, polno vere v lepšo bodočnost. Dragi France! Saj ti veš, da ne znamo rabiti blestečih besed, življenje je krivo, da smo na zunaj hladni, zato pa v srcu čutimo toplo

Pletenine

po »Lia« krojih iz lastne pletarne

na željo tudi po meri! Rokavice, nogovice, zimsko perilo, perje in čisti puh, copate, ovratniki, svilen perilo, krojaške potrebščine i. t. d. najceneje pri

„Lia“

Maribor, Aleksandrova c. 19

Industriji proti starostnemu zavarovanju

Beograjska industrijska zbornica se je izrekla proti uvedbi zavarovanja za starost in onemoglost, češ, da gospodarstvo ne bi moglo nositi bremen.

Gospodje pozabljajo, da zavaru-

jejo samo zaposlene delavce, če je kriza in v kolikor je kriza, so pa bremena manjša. Izgovarjanje na krizo je le pretveza, ne pa razlog. Zavarovanje pa je socialna potreba.

hvaležnost do Tebe, ki nam kot dobri oče stojiš na strani s svojim delom in svetom. Iskreno Ti želimo vsi bližnji in daljnji so-drugi, da bi doživel še mnogo srečnejših let skupaj z nami! Družnost! Hvaležni so-drugi.

Sv. Lovrenc na Pohorju

Gospod župnik, da Vam ne bo škodilo! Predavanje o socialni zakonodaji, potrebi delavske zaštite in delavskega tiska je globoko odjeknilo med našim delavstvom, pa tudi v ostali javnosti, kajti odmev smo čuli celo — s prižnice. Da, dragi čitatelji, Gospod župnik so bili v svoji pridigi dne 29. novembra strašno hudi čez marksiste, ki tak predavanja prireajo in hodijo širiti — protiverski list »Delavsko Politiko« na naše Pohorje. Čeprav se doslej v našem listu nismo še nikoli niti z besedico dotaknili našega prečastitega in tudi na zborovanju niti o njem, niti o farovski poslihi ni bilo govora, smo vendar deležni njegove svete jeze, ki pa bo, upamo vsaj, nam v blagoslov. Nismo še čuli, da bi se bili g. župnik kdaj tako razhudili radi kakšnih krivic, ki se delavstvu pri nas gode ali radi zborovanja kakšnih fabrikantov, ki kujejo črne naklepe proti delavstvu. Zato je res čudno, da smo ravno zavedni delavci tisti, ki smo padli pri njih tako zelo v nemilost. — Vemo, g. župnik, za Vas je socialni problem rešen, mi delavci pa ga šele spoznavamo v vsej njegovi globini. Že mogoče, da to komu ne gre v račun, vendar Bogu gotovo ni v škodo. Ker smo prepričani, da prav delamo, bomo delali tako tudi za naprej. Organizacija nam je potrebna, o »Delavski Politiki« pa vemo mi, ki smo naročniki tega lista, da je list resnično naš prijatelj, da ga moramo širiti, dokler ga ne bomo spravili v sleherni delavsko stanovanje. Predavatelje vabimo, da pridejo čimprej zopet med nas. G. župnika pa prosimo, naj se v interesu svojega zdravja radi tega nikar preveč ne razburja, ker bi mu to samo škodilo, nam bi bilo pa resnično žal, ako bi moral radi te jeze še v jamo in bi potem s prižnice nihče več ne delal agitacije za nas. — Zavedni delavci.

Zalog

Slamnatí mož na elektriškem vođu. Predzadnji nedeljo zgodaj zjutraj se je neka mlekarica prišedši pred šolo, silno prestrašila in na ves glas zakričala. Na električnem drogu pred šolskim poslopjem je videla viseti nekaj čudnega, podobno obešencu. Šele ko je pogledala pobližje, je spoznala, da je bil njen strah prazen in da visi na drogu le slamnat mož. Kdo je to strasil obesil na drog, se ne ve in stvar preiskujejo. Pristojna oblast naj pazi na ponočnjake, da ne bodo več strašili pred šolo in pobijali šolskih oken, kakor se je to

Najbolj praktično

božično darilo je

„NAUMAN“ šivalni stroj

v najmodernejši izdelavi, ki ga do-bite po zelo reduciranih cenah in zelo ugodnih plačilnih pogojih pr

Franc Lepoša, d. z. o. z.

Maribor, Aleksandrova 39

KONZUMNO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO

r. z. z. o. z. v Prevaljah.

Poštni predal št. 3.

Telefon interurban št. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.

Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadrugnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo Din 100.—.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon 31.2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.

zadnjič pripetilo, ker škodo mora potem plačevati občina in že itak hudo zadolženi vaščani.

Jesenice**O stavbinski stavki**

O stavki jeseniških stavbincev se je že dovolj pisalo. Omenimo naj dodatno samo še to, da so tisti, ki danes govorijo, da je delavstvo na njih »energično intervencijo« doseglo Din 0.25 poviška, pripeljali stavko-kaze in našo upravičeno in pravilno peljano borbo zlomili. Res je, da je bil v juniju podpisan med stavbinskim delavstvom in podjetniki sporazum. Da pa se s tem sporazumom ni uvrstilo Jesenic v kategorijo mest, je krivda organizacij, ki sta takrat imeli organizirane jeseniške stavbince.

Podružnica SGRJ na Jesenicah pa takrat ni imela niti enega člana. Torej je bila dolžnost tistih dveh organizacij, ki sta imeli člane stavbince, da bi gledali, da ljubljanski sporazum ne bi šel preko Jesenic, ne pa da se danes gotovi gospodje širokoustijo o »energičnih intervencijah«. Nadalje se nam je tudi očitalo, da stavke nismo prijavili pristojnim oblastem, kar pa seveda tudi ni resnica. Sam predsednik, ki je stavko vodil, če mu je kaj do resnice, vam lahko pove, da je bila stavka pravilno prijavljena sreskemu načelstvu, Delavski zbornici in Inspekciji dela. Ker pa je KID podjetju »Slograd« odpovedala vsa začeta dela, so bila s tem onemogočena pogajanja. Kakor pa je znano tudi predsedniku, so se potem vršila ob navzočnosti sreskega načelnika in inspektorja dela, dne 16. novembra ob 16. uri v tovarniški »Kazini«. Zato naj tisti, ki »energično« intervenirajo, malo bolj ljubijo resnico in lepo molčijo, ker javnost ve po čegavi za-slugi je bila stavka zlomljena. Pripravljeni smo vam pa tudi dokazati vse vaše izmi-

šljotine in neresnična podtikavanja, ki se tičejo predsednika. Javno si pa dovolimo staviti vam sledeča vprašanja: 1. Kdo je zlomil stavko, kdo je nabiral stavkokaze, kdo jim je govoril sredi ulice? 2. Ali so bili med temi tudi duhovniki, ali so bili med temi tudi gg. Markovič, Gasar itd.? 3. Dovolimo si vas tudi vprašati ali boste odgovorili na vprašanje, ki ga je stavil list »Delavec« z dne 15. oktobra t. l., če vam je podjetje res plačalo dne (za ta čas)? 4. Kaj ste ukrenili proti temu, ko je prejšnji mesec dobilo 20 delavcev dva dni kazenskega dopusta, zato ker niso hoteli delati več kot četrtr ure preko delovnega časa? 5. Ali so dobili vsi povišek Din 0.25 na uro? — Na ta vprašanja vas pozivamo, da jasno odgovorite, potem pa naj sodi javnost sama, koga ima delavec za seboj. — Jesenice, dne 18. novembra 1936. — Za odbor podružnice SGRJ na Jesenicah, Gubanc Franc.

Zdravniška služba krajevnih bratovske skladnice, 20. in 25. decembra g. dr. Čeh Milan; 26. in 27. decembra g. dr. Keržan Bartol.

VZAJEMNOST

Ljubljana

Cankarjev večer ali II. delavski prosvetni večer

»Vzajemnosti« in »Zarje« v Ljubljani bo v sredo, dne 16. decembra 1936 ob 20. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice z izbranim, pestrim sporedom. O Cankarju bo predaval pisatelj Juš Kozak. »Zarja« bo zaigrala nekaj slovenskih skladb, pevski zbor pa zapoje nekaj lepih pesmi. Operna pevka Marta Oberwalderjeva zapoje Škorpikov šopek slovenskih narodnih pesmi in druge pesmi. Violočelist zaigra lepo koncertno skladbo. Majhna plesalka bo zaplesala v kozaški obleki ruski ples »Kozáčok«. Delavski oder bo recitiral iz Cankarjeve »Erotike« nekaj pesmi. »Sultanovi sandali« (senčna slika). Po pripravah sodeč, bo ta Cankarjev večer med najlepšimi prosvetnimi večeri.

Sklenjeni in podpisani sta trgovinski pogodbi s Francijo in Ogrsko. Dopolnilna pogodba se je sklenila tudi s Čehoslovaško in Anglijo.

Delavski pravni svetovalec**Zaščita kmetov za dolgove pri trgovcu**

Vprašanje: Sem mali posestnik in sem se do leta 1931 pri trgovki zadolžil za 1800 Din. Trgovka se je vknjižila na mojem posestvu za 2000 Din, poleg dolga še za kavčijo v znesku Din 200, odnosno se je vknjižila njen brat, kateremu je trgovka odstopila svojo terjatve. Ali bo smatrati sedaj moj dolg kot dolg trgovcu, ali kot dolg zasebniku in ga bom lahko znižal za 50%?

Odgovor: Uredba o likvidaciji kmečkih dolgov določa posebna plačila za dolgove, ki izvirajo iz nakupa blaga na up; take dolgove je treba plačati v 12 enakih letnih obrokih, brez kakega znižanja. Ne bo sedaj igrala pri Vas nobene vloge okolnost, da je trgovka odstopila terjatve svojemu bratu. Kljub temu boste morali plačati ves dolg, ker se naslov terjatve z odstopom ni izpremenil, ampak izvira le-ta še vedno iz nakupa blaga na up.

Nadure v gostilničarski obrti (SGR stavbinci Ljubljana)

Vprašanje: Nek član naše organizacije je vstopil v službo pri nekem gostilničarju kot natak. Ob vstopu je podpisal izjavo, da bo prejemal na mesec Din 200 za normalne delovne ure, Din 100 pa za nadure. Delal bi je vsak dan od 5. ure zjutraj do 10. ure zvečer, ob nedeljah pa od 5. ure zjutraj do 2. ure popoldne in tako

IVAN KRAVOS

Maribor, Aleksandrova 13
priporočila: ročne torbice, aktovke, denar-nice, nahrbtnike itd. kot zelo praktična BOŽIČNA DARILA.

Mala hiša

s sadnim vrtom v bližini kolodvora Limbuš se ceno proda. Vpraša se: tiskarna Hinko Sax, Maribor.

MALI OGLASI**Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg**

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporočila se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom l. z. o. z.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

Volnene dokolenke, moške in ženske nogavice

iz lastne pletarne nudi
EKSPORTNA HIŠA „LUNA“
Maribor, Glavni trg št. 24.

Purani

očiščeni, od Din 6.—, 7.—
in 8.— za kg se dobijo še
do inklusivno sobote pri

And. Suppanz,

Maribor,

Cvetlična ul. 20, dvorišče.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

POZOR! Damsko in moško garderobo po najnovejši fazoni in zmernih cenah Vam izgotovi Aršic Leopold, modni salon »Elega-Façone«, Maribor, Koseskega ulica 22. (Zadostuje dopisnica, pridem na dom.)